

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.и.н. Александър Григоров Костов

за дисертационния труд на Стойна Георгиева Вахдат на тема:

Турското икономическо “чудо” и възможните сценарии на стопанските отношения
между ЕС и Турция (2002-2020 г.)

за присъждане на образователната и научна степен „Доктор”

Професионално направление: 2.2. История и археология

Научна специалност: Съвременна балканска история – Социална история

Научен ръководител: чл. кор. проф. дин Иван Илчев

Представеният дисертационен труд е посветен на една важна и актуална тема не само с чисто научната, но и с „приложната” си значимост за външната политика на България. Той излиза извън рамките на историко-икономическите изследвания поради опита на авторката да прогнозира развитието на стопанските отношения между ЕС и Турция през периода до 2020 г. Именно този „хибриден” характер на работата създава някои затруднения на Ст. Вахдат. Допълнително пък задачата ѝ се усложнява от нейното желание да представи всички вътрешно- и външнополитически и икономически фактори, които влияят върху развитието на ЕС и на Турция, както и на отношенията между тези два субекта.

С оглед на избраната тема дисертацията на Стойна Вахдат е сравнително добре структурирана. Тя започва с предговор, който въвежда читателя за личната мотивация при избора на темата и нейната важност. В последвалия кратък увод авторката обосновава целите и задачите на изследването и представя структурата на труда. Като продължение на увода, в началото на първа глава авторката прави преглед на използваната литература и източници. С извеждането на само пет „книги” като основни публикации по темата Ст. Вахдат сама подценява усилията и знанията си, още повече, че недостатъчно обосновава значимостта им сред многобройните други издания. Сред източниците съвсем естествено огромната част заемат електронните ресурси. В световната интернет мрежа има огромна информация по темата и като цяло дисертантката показва добро познаване на различните по характер статистически и други материали, а също така и на публикуваните анализи.

Втората глава е посветена на развитието на Република Турция през периода 2002- 2009 г., през който страната влиза в групата на двадесетте най-силни в стопанско отношение страни в света. И понеже тук се говори за прословутото „чудо“, авторката е трябвало по-ясно да вземе отношение към това определение и да представи (дори и само „под линия“) мнения, които го отричат като характеристика на турската икономика през разглеждания период. А такива има много, както от турски, така и от западни автори. Представянето на икономическото, социалното и политическо развитие на Турция през периода 2002 – 2009 г. наподобява типа хроника, но в него са включени всички по-важни елементи от разглежданети процеси.

Третата глава е посветена на развитието на Европейския съюз през същия период. То е представено сравнително коректно. Тук може би е твърде дълго описанието на предисторията, което започва още с първите следвоенни години и достига до началото на новото хилядолетие. Като цяло е добре представено движението на стоки и капитали между Съюза и Турция през разглеждания период.

Четвъртата глава е посветена на световната икономическа криза от 2008-2009 г. и нейните последици до 2015 г. В нея се представя специфичното ѝ проявление и преодоляване в отделните страни и континенти. Дадената информация е прекалено подробна и на някои места е излишна, като изложението в тази част можеше да бъде центрирано главно върху Турция и ЕС, както и върху районите, които са от ключов интерес за тях.

В петата глава сравнително добре е представено поведението на Анкара в процеса на преговорите за присъединяване, като се отчитат постиженията и грешките на турското ръководство. Авторката се е постарала също да очертае предимствата и недостатъците на партньорството и на членството на Турция в ЕС. В тази глава Ст. Вахдат разглежда и ролята на държавата в управлението на икономиката и приноса ѝ за стопанското „чудо“ в Турция. Според мен тази част би трябвало да бъде включена в някоя от предните глави.

В шеста глава от работата си авторката се е опитала за прогнозира двата възможни сценария за развитие на стопанските отношения между ЕС и Турция и по-конкретно до 2020 г. В две отделни подглави тя разглежда бъдещото им развитие на основата на допускането дали Република Турция ще се присъедини към Европейския съюз или не. И тук може би е най-слабото място на дисертацията, защото самата авторка пише, че „най-вероятно, поне до 2020 г. Турция ще остане в ролята си на страна кандидатка“, а в същото време го разглежда като възможност. Негативните

нагласи по отношение на разширяването на ЕС до 2020 г. вече бяха изразени от Брюксел и едва ли каквито и да било „форсмажорни обстоятелства” биха го променили, най-малкото поради това, че самият Съюз се намира в критична ситуация. Но дори и да се случи още едно „чудо” и Турция да стане негов член към края на настоящото десетилетие прогнозите за последствията от членството ѝ трябва да се насочат към периода след 2020 г. Независимо от тази бележка, приветствам опита на докторантката за алтернативен анализ.

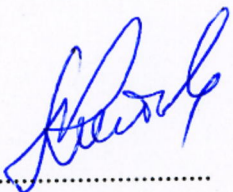
Дисертацията завършва с кратко заключение, в което авторката се постарала да представи основните изводи, направени в изложението. Според мен, тази част трябва да се изчисти от справка за научните приноси, която може да се даде отделно или под друга форма.

Авторефератът представя адекватно основните моменти от представената дисертация.

Трудът на Стойна Вахдат е едно интересно изследване по изключително важна, но и много сложна за начинаещ учен тема. Авторката трябва да бъде похвалена за смелостта да се заеме с нея, както и за сравнително добрия „продукт”, който ни е представила. Изказаните критични бележки са по-скоро пожелания за оформяне на труда при евентуалното му публикуване, както и изобщо за бъдещите ѝ занимания.

Смятам, че, като цяло, предложената от Стойна Вахдат дисертация отговаря на изискванията за присъждането на образователната и научна степен доктор по професионално направление 2.2. История и археология, Научна специалност - Съвременна балканска история – Социална история. Аз ще гласувам „ЗА” и ще предложа на колегите от научното жури да направят същото.

София, 20 декември 2016 г.

.....

(проф. д.и.н. Александър Костов)